

Organització pedagògica del CP Norai (Port d'Alcúdia) (1988-2005)

Conxa Trobat Vanrell

Maite Tomás Magraner

RESUM

En aquest article s'analitza l'organització pedagògica del CP Norai (1988-2005) del Port d'Alcúdia (Mallorca). Es tracta d'un centre que, en el marc de la seva autonomia escolar, ha desenvolupat una línia pedagògica específica de la qual són partíceps tots i cada un dels membres de la comunitat educativa. Amb aquesta línia pedagògica es pretén donar resposta a la diversitat social i educativa.

RESUMEN

En este artículo se analiza la organización pedagógica del CP Norai (1988-2005) del Port d'Alcúdia (Mallorca). Se trata de un centro que, en el marco de su autonomía escolar, ha desarrollado una línea pedagógica específica de la que son partícipes todos y cada uno de los miembros de la comunidad educativa. Con ella se pretende dar respuesta a la diversidad social y educativa.

INTRODUCCIÓ**UBICACIÓ DEL CENTRE****Àmbit socioeconòmic i d'entorn**

El CP Norai del Port d'Alcúdia és un dels cinc centres d'educació infantil i primària (quatre de públics i un de concertat) que hi ha al municipi. Al municipi d'Alcúdia hi ha disset mil habitants. L'increment poblacional ha estat molt ràpid. Les famílies que duen els seus fills/es a l'escola pertanyen a un context sociocultural molt divers. D'aquestes, un percentatge molt elevat (aproximadament el 75%) són no catalanoparlants, procedents de comunitats de la Península i d'onze nacionalitats diferents. El nivell cultural i d'estudis és mitjà-baix i, majoritàriament, es dediquen a treballs relacionats amb el turisme i l'hoteleria. En pocs anys ha canviat la relació dels pares i les mares amb l'escola a causa dels canvis socioeconòmics que s'han produït al nostre entorn. Això ens crea la necessitat de donar-hi una resposta educativa.

El CP Norai és una escola d'una sola línia que compta amb nou unitats: tres d'educació infantil i sis d'educació primària, amb 204 alumnes en aquest moment. L'edifici principal conté: les aules d'EP, l'aula de música, l'aula d'anglès, el laboratori, la sala d'informàtica, el menjador, la sala de logopèdia, la sala de l'emissora de ràdio, la biblioteca i els espais dedicats a gestió. Al pati s'hi troben l'aula de plàstica i de tecnologia i l'hort escolar. Separat pel pati gran i un altre de més petit hi ha l'edifici d'infantil, que compta també amb un gimnàs.

La plantilla la formen en aquest moment setze professors (dotze de definitius i quatre d'interins): quatre professors adscrits a El i sis a primària, més els especialistes de Música (MU), Filologia Anglesa (FA), Educació Física (EF), Audició i Llenguatge (AL), Pedagogia Terapèutica (PT) i Atenció a la Diversitat (AD). També hi ha una auxiliar tècnica educativa (ATE) i dos professors contractats per l'Ajuntament: un de compensació lingüística i una d'orientació educativa de l'SMOE. (Servei Municipal d'Orientació Educativa).

Antecedents de l'escola

Quan va començar el CP Norai, el curs 1988-89, ho va fer amb un grup de mestres provinents de l'escola d'Alcúdia que tenien unes idees molt semblants sobre la manera com volien que fos una escola, cercant alternatives a l'ensenyança tradicional amb l'objecte de possibilitar l'atenció als alumnes amb dificultats. L'any 1983 havia sortit el Decret d'integració de nins amb necessitats educatives especials a les escoles ordinàries, al qual el CP Norai estava adscrit.

Des del punt de vista del claustre, l'atenció adequada a aquests nins i nines demanava canvis importants que *propiciassin* una flexibilitat educativa, coherència metodològica, treball en equip i l'ambient normalitzador a tot el centre.

El *projecte educatiu* d'aquell moment es basava en:

- aprofitar les diferències i particularitats en benefici de tots,
- que l'escola havia de ser un espai obert a tothom i a tot el que suposi experiència educativa,
- que el nin/a aprèn basant-se en la seva pròpia experiència i la dels altres.

Aquests principis han seguit vius encara que alguns dels mestres que varen iniciar aquest primer PEC (Projecte Educatiu de Centre) ja no treballen al centre. El PEC s'ha anat modificant al llarg dels anys i completant en funció de l'experiència i de les noves necessitats, tant organitzatives com de programes pedagògics, com també s'hi han anat incorporant propostes de mestres entusiastes que han passat per l'escola, les quals, malgrat que ara ja no hi siguin, encara perduren.

L'argumentació d'un enfocament pedagògic com el que es planteja es basa en un seguit d'elements que el claustre d'aleshores considerà i que gradualment han cobrat consistència i són assumits actualment.

Aquesta organització comporta els avantatges següents:

- Afavoreix la diversificació de l'oferta educativa, tant en continguts com en propostes d'activitats, en una àmplia franja que inclou diversitat de nivells maduratius i, per tant, de necessitats que poden ser ateses en una mateixa dinàmica de treball, aspecte que sembla molt important a l'hora d'afavorir una atenció normalitzadora als alumnes amb necessitats educatives especials.
- Afavoreix l'autonomia en la planificació i realització de tasques, l'autocontrol i l'autoavaluació.
- Possibilita que cada infant aprengui conforme al seu propi ritme o estil personal.
- Facilita la coherència metodològica al llarg de l'escolaritat. S'ha de donar l'ajuda necessària al professorat de nova incorporació, però el treball en equip fa que s'hagin d'integrar dins els cicles i els diferents tallers.
- La diversitat de persones, espais i plantejaments treballant sobre uns mateixos objectius afavoreix l'assimilació, la generalització i el pensament divergent.

- Quan es comença a treballar d'aquesta manera és quan es pren consciència de tot el que es pot treure dels infants; són ells els qui moltes vegades marquen el camí al docent i del que es pot evolucionar com a ensenyant.

El projecte educatiu actual

La manera de concebre l'educació al CP Norai es basa en el principi «d'aprendre a aprendre» i el constructivisme. Els infants troben un espai en el qual són els protagonistes del seu propi procés d'aprenentatge i se'n fan conscients, juntament amb els i les mestres, els pares i les mares i totes les persones que en un moment o un altre poden implicar-se en la tasca. No és sols l'ensenyant qui proposa, organitza, decideix, pensa alternatives i solucions, sinó que es fa entre tots a través d'una eina importantíssima com és el diàleg, a totes i cada una de les diferents àrees. Tots aprenen de tots. Mitjançant aquest diàleg es comparteixen idees i coneixements i cada un dels infants té el seu lloc, siguin quines siguin les seves característiques i capacitats.

Els principis bàsics són els següents:

- a) La filosofia educativa s'emmarca en els principis de l'escola comprensiva, capaç de proposar, en el context dels objectius generals de l'etapa, respostes educatives adequades a les característiques, els interessos i les necessitats dels alumnes.
- b) Integració de la diversitat de característiques individuals i necessitats educatives especials, mitjançant una pedagogia que garanteixi l'atenció individual en el marc de la dinàmica general del centre i de les aules tallers i que eviti expressament l'assenyalament o la discriminació per qual-sevol motiu amb el propòsit de desenvolupar les capacitats dels alumnes de manera harmònica i integral aprofitant i valorant les diferències com a inherents a la diversitat individual.
- c) Ser coherents en la tasca educativa des del principi fins al final de l'escolaritat treballant en equip, amb objectius comuns clarament definits i línies d'actuació elaborades, compartides i assumides per tots mitjançant el consens.
- d) Col·laborar en el desenvolupament d'actituds positives que afavoreixin la qualitat de vida mitjançant l'educació per a la salut, el respecte i la cura pel medi ambient i la consciència cívica i ciutadana superadora d'actituds sexistes, xenòfobes o individualistes.
- e) Centre investigador i renovador de tècniques i mètodes pedagògics (metodologia, organització...) que afavoreixin i facin més adequats els objectius proposats en el marc de la coherència educativa.
- f) Centre democràtic en la gestió i progressiu en els principis educatius que guien tota l'activitat del col·legi treballant en la llibertat, la tolerància, el respecte i la participació de tots els membres de la comunitat educativa.
- g) Escola oberta on tenen cabuda totes les persones i les institucions interessades en la tasca educativa.
- h) Estil convivencial de treball on els conflictes inherents a les relacions humanes es resolguin mitjançant el diàleg i la cooperació.

El projecte lingüístic de centre (PLC)

La llengua vehicular i d'aprenentatge és el català. El castellà s'introdueix al primer cicle a nivell oral. Independentment de la procedència lingüística dels alumnes, es valora com a prioritari l'acostament i la comunicació amb ells. Per als nins i nines amb necessitats educatives especials que tenen dificultat en l'adquisició de més d'una llengua, la llengua d'aprenentatge és la materna, en el cas que sigui el català o el castellà, i si és una llengua estrangera s'elegeix el català.

Tot el professorat ha de participar amb una actitud positiva en l'ús del català com a llengua vehicular i de comunicació.

La llengua anglesa s'introdueix a partir del primer cicle i la comunicació durant aquestes sessions és sempre en anglès.

Es compta amb la intervenció de l'equip de suport a la llengua.

Per fer possible aquesta proposta s'ha optat per organitzar el centre en aules taller curriculars.

Les aules de nivell es converteixen en tallers d'àrea, excepte al grup de tres anys, que per les seves característiques i la necessitat d'adaptació al centre es pensa que és més adequat que tinguin sempre el mateix espai amb la seva tutora com a referent.

Pels tallers hi passen els grups que formen part del mateix cicle en diferents sessions.

Cada taller és a càrrec d'un mestre o una mestra que s'especialitza en una àrea i un cicle. En aquest espai es concentren tots els materials didàctics propis dels nivells i la matèria en qüestió per ser utilitzats per qualsevol dels grups que hi treballen.

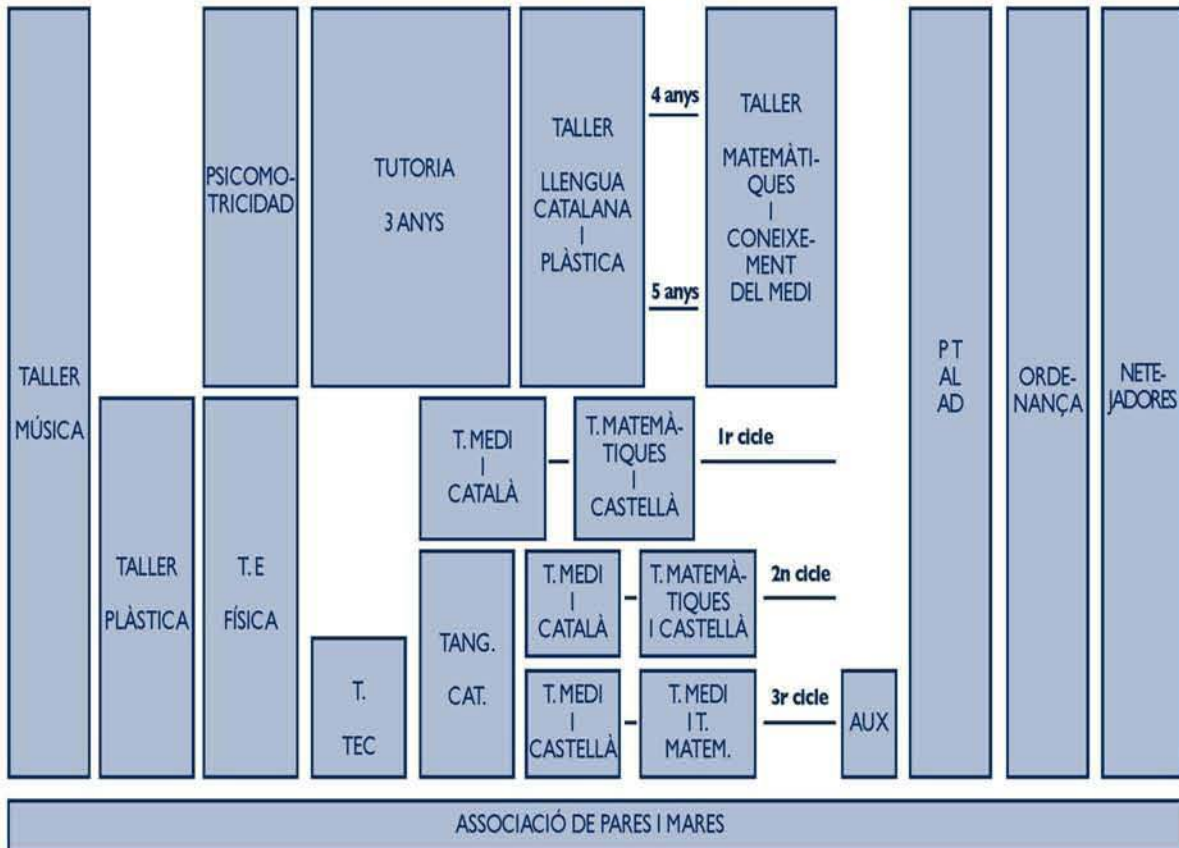
Els tallers són llocs on es fan coses i es treuen conclusions. S'aprèn de i amb l'experiència, tant els continguts relatius a conceptes i procediments com les actituds, els valors i les normes derivats de la interacció entre iguals, amb els adults, amb els materials i amb el medi.

Les línies metodològiques són comunes per a tots. El paper del/la mestre/a consisteix a fer conscient l'alumne del que sap i crear-li la necessitat de saber alguna cosa més posant al seu abast els mitjans i ajudant-lo a descobrir els procediments més útils per utilitzar-los, com també ajudar-lo a conèixer la seva pròpia capacitat d'aprendre, procurant que tota l'experiència educativa resulti planera i útil.

En tots els tallers hi ha un perquè i un per a què de les activitats que es proposen. Aprendre a aprendre d'una manera motivadora és el seu fonament i factor comú.

ESQUEMA TALLERS

ORGANITZACIÓ PER TALLERS CP NORAI

Aquesta organització duu implícit:

- *La tutoria compartida:* Encara que es té una tutoria, no es parla en termes de «la meva classe», «els meus nins». Els/les mestres han de conèixer tots els infants del cicle i en són responsables pel que fa a la disciplina i l'educació.

Les tutories són compartides, es coneixen al mateix temps els nins i les nines de dos cursos diferents i s'ha de compartir la informació sobre ells/es i sobre el que es fa, encara que els infants tenen molt clara la referència del tutor/a.

Cada tutor/a ha de poder informar els pares del que fa el seu fill/a a cada àrea. També es comparteix informació amb els altres mestres per on passen els nins/es, educació física, artística, música, tecnologia i els/les mestres de suport.

- *Treball en equip:* És absolutament necessari que hi hagi molta coordinació, ja que, encara que cada un dels/les mestres és diferent, s'han de seguir uns mateixos criteris tant pel que fa als hàbits com a la manera de fer feina, així els nins/es no troben gaire diferències entre els diferents tallers.

- Els infants no tenen dificultats per canviar de tallers, però és imprescindible la coordinació entre els diferents mestres titulars de cada taller, com també amb els suports a aquests.

Per tant, és necessari:

- Unificar criteris a l'hora de les diferents situacions diàries: entrades i sortides, on es col·loquen els berenars, com es reuneixen a l'estora o a la rotllana, com es canvien els encarregats, com realitzam els càrrecs (passar llista, escriure la data., parar taula per berenar...) en els cursos d'infantil i primer cycle de primària. A partir del segon cycle es van introduint variacions inherents a l'edat i altres necessitats.
- Crear una dinàmica de feina normalitzadora, flexible i capaç de donar cabuda a tots sense etiquetes. Realitzar activitats amb aquesta finalitat: projectes de treball, filosofia, hort escolar, ràdio, revista, artística, teatre...
- Adaptar el currículum a la realitat del centre donant prioritat als procediments i les actituds que possibilitin l'aprenentatge autònom.

El centre es veu com un tot, no com a departaments estancs on cada mestre fa la seva feina dins la seva aula, sinó que cada un ha de tenir molt de contacte amb els/les altres mestres, igual que els nins i les nines de diferents cycles. Per tot això és prioritari el treball en equip i també la formació del professorat en el mateix centre per poder seguir tots una mateixa línia des de tres anys fins a sisè. És necessari també tenir periòdicament reunions d'àrea per unificar criteris.

Es facilita poder assistir a sessions a altres tallers tant del mateix cycle com d'un altre per poder aprendre o per conèixer com es treballa a l'escola.

- És molt important l'intercanvi d'experiències i d'aprenentatges entre els infants de diferents cycles, com també exposar les feines en algun espai comú.
- Fins ara ha estat possible que a tots els cycles hi hagi mestres que tenen la línia del centre molt clara; per tant, quan comencen mestres nous els poden ajudar en tot el possible.
- L'horari d'obligada permanència al centre s'organitza de manera que hi hagi el temps suficient per poder-se coordinar amb els mestres de taller i els de suport.
- També es fan reunions d'avaluació amb tots els/les mestres que incideixen en el cycle.
- Fer suport als altres tallers del cycle facilita la coordinació i també assistir a sessions a altres tallers del mateix cycle o d'un altre.
- Hi ha reunions intercycles: El-primer cycle i segon- tercer cycle a principi de curs per posar criteris de cycle en comú i sempre que es consideri necessari. I també a final de curs per fer la memòria i que quedi reflectit el que s'ha de millorar o mantenir.

La intervenció dels suports

El suport sempre es realitza dins els tallers, excepte el suport de logopèdia.

La distribució del professorat de suport ha anat variant segons les necessitats. Creiem que és molt més eficaç que cada mestre de suport estigui adscrit a un sol cycle i que tots s'impliquin en tot. És

a dir, el o la PT en aquest moment està adscrit a segon i tercer cicle i fa les funcions de PT, però també d'AD. L'AD està adscrita al primer cicle i fa les mateixes funcions que la PT. Igual que la professora de l'SMOE adscrita a El.

La logopeda està adscrita a El, però intervé a tots els cicles, ja que la seva intervenció és molt més específica. Aquest suport sí que es fa fora de l'aula, llevat d'algunes sessions a El, on intervé amb un programa d'estimulació del llenguatge. El mestre de compensació lingüística intervé principalment a segon i tercer cicle, però també fa reforç al primer.

Aquesta organització ha facilitat la coordinació i que cada mestre hagi pogut fer un millor seguiment de l'alumnat.

El fet d'estar constituïts tots en equip de suport facilita que s'exposin tots els casos d'infants amb dificultats que van sorgint i es puguin assessorar els uns als altres. Si la psicòloga de l'SMOE ha d'intervenir amb alumnes d'altres cursos també ho fa. Per exemple, ha estat necessari que la PT i la psicòloga (SMOE) fessin sessions d'habilitats socials a tercer cicle.

Es prioritzen els grups on es necessita més suport i, segons les necessitats que puguin sorgir durant el curs, es fan els canvis necessaris. La idea és que no sols estiguin amb els alumnes de necessitats educatives especials (a.n.e.e.), sinó amb tots els infants del grup, igual que la tutora o el tutor. Això canvia en alguns moments, quan comencen nins/es que tenen una problemàtica especial i pot ser durant un temps s'ha d'estar més amb ells fins que s'integren.

Els/les nins/es aprenen a conviure tots junts acceptant les diferències i ajudant qui ho necessita i aprenent els uns dels altres. Tots necessitam ajuda, i això també inclou els mestres. Si es tanquen dins la seva aula no és possible aquest intercanvi.

Al CP Norai sempre s'ha cregut que l'escola ha de ser al més normalitzadora possible, per tant la integració ha de ser per a tots els/les nins/es igual, siguin quines siguin les seves característiques. Els alumnes amb dificultats participen de totes les activitats igual que els seus companys tenint en compte les seves capacitats i les adaptacions necessàries.

Els mestres de suport han de tenir iniciatives per preparar activitats i intercanviar el paper amb el/la responsable del taller sempre que ho creguin oportú. També s'interrelacionaran amb tots els infants, no sols amb els que tenen dificultats. Faran agrupacions de feina amb alumnes de diferents nivells per evitar etiquetar.

Elaboraran les adaptacions curriculars amb els/les tutors/es i participaran activament en les avaluacions

Condicions que s'haurien de donar per poder dur a terme el projecte

- Tenir il·lusió i ganes.
- L'equip directiu ha de tenir clar el que vol aconseguir.
- No tenir por a incorporar idees i programes nous, noves maneres de treballar i tenir en compte les idees de tots els mestres.

- Hi ha d'haver un canvi d'actitud important i ganes de canviar alguna cosa.
- Tenir com a fita el PEC i el que es proposa al projecte de direcció (en el cas que n'hi hagi). Si el projecte de direcció i el PEC estan consensuats amb tots els membres del claustre i el Consell Escolar és més fàcil dur-los endavant.
- Els mestres i pares que s'incorporen al centre han de tenir clar que aquesta és la fita. És bàsic ajudar-los a integrar-se explicant-los com es fa i per què. Com ja hem dit, no pot mancar la coordinació entre els docents.
- No esperar a estar segurs que se sabrà dur a terme un programa (filosofia 3-18, treball per projectes...) per començar-lo a fer. S'aprèn realment quan el poses en pràctica i intercanvies l'experiència amb els altres. Van sorgint un munt de dubtes que són allò que realment fa avançar. No s'ha d'oblidar que els cursos i seminaris també són necessaris i ajuden.
- No esperar a estar tots d'acord. Si un grup comença, és molt possible que els altres s'engresquin.
- Poder veure com treballen els altres, tenir models, treballar junts.
- Si es tenen arguments es pot llevar la por als pares i als altres companys.

Dins aquest marc assenyalat, s'ha optat per realitzar una sèrie de programes que permet seguir una línia metodològica constructivista comuna a tot el centre.

Treball per projectes

En paraules de F. Hernández (1997), un projecte és «un recorrido por un tema-problema que favorece el análisis, la interpretación y la crítica (como contraste de puntos de vista)».

L'interrogant que es plantegen els infants i el/la mestre/a surt del seu interès o d'alguna conversa mantinguda al taller que pugui haver captat el docent o també pot provocar-lo el/la mestre/a.

És un recorregut en què cal la investigació, el tractament de la informació, relacionar els sabers que tenim adquirits amb els nous, connectar l'interrogant amb els aspectes personals i socials...

S'ha vist que es fa necessari que tant els/les mestres com els nins i nines aprenguin a:

- Canviar la manera de fer i d'actuar.
- Reflexionar sobre el que es fa individualment i amb els altres.
- Flexibilitzar la manera de planificar, organitzar i avaluar.
- Acceptar l'error.
- Ser tolerants amb els altres i amb les crítiques.
- Valorar els altres.
- Aprendre a fer preguntes i fer-ne que creïn conflictes.
- No donar la resposta final.

- Els/les mestres, que aprenguin al mateix temps que els infants i que aquests se n'adonin.
- Hi ha preguntes que per als docents també són difícils de resoldre i també han d'investigar.
- Ajudar a aprendre a pensar. Ser conscients de les habilitats que s'estan treballant.
- Tenir més presents els procediments i les actituds que els conceptes.
- Pensar que el punt de partida pot canviar.
- Un projecte no es dóna per acabat encara que s'hi deixi de fer feina.
- Acceptar que hi ha nins/es que no modifiquen la seva primera idea.
- No esperar que sempre s'arribi a conclusions. El més important és el recorregut.
- Valorar el que aporta cada un. Consciència de grup.
- Escoltar sense esperar una determinada resposta.
- No hi ha una pauta fixa per fer un projecte. Cada un pot ser diferent. No és un mètode.

Els projectes es plantegen a l'àrea de Coneixement del Medi, però poden sorgir a qualsevol de les altres àrees. A l'horari dedicat a Coneixement del Medi hi ha un temps per treballar la part curricular (conceptes, procediments, actituds) que no sorgeix quan es fa el projecte.

En aquesta fotografia es poden veure els projectes que han fet els infants durant tota la seva escolaritat (1997 a 2005) des que comencen a tres anys fins que acaben a sisè.

Recorregut

Filosofia 3-18

El creador del programa Filosofia 3-18 és Mathew Lipman.

L'objectiu d'aquest programa, que es diu així perquè abasta des dels tres anys fins als divuit, és, en paraules de Lipman (1991), «aprendre a pensar millor per si mateixos dins un marc democràtic». La base que ha proposat és el diàleg. A través d'aquest es treballen les habilitats de pensament: recerca, raonament, comunicació, traducció i formulació, conceptualització i anàlisi. Alumnes i mestres cerquen conjuntament respostes a les qüestions plantejades. A educació primària es treballa a partir d'uns manuals sobre la filosofia del llenguatge, la filosofia de la natura, i a educació infantil mitjançant els contes, l'art i el joc.

La conversa

La conversa és importantíssima en la línia de feina de la qual parlem.

Duu implícit, entre altres: pensar, argumentar, donar l'opinió, donar idees i respectar les dels altres, formular preguntes, fer propostes de feina, estructurar el pensament, ajudar-se entre tots a expressar el que es vol dir.

On té el seu màxim exponent és en el taller de llengua, en les sessions de filosofia i quan es fan projectes de treball: en ambdós es treballen les habilitats de pensament. Però es té present a totes les àrees amb unes pautes per dialogar que es coneixen a tots els tallers.

Ensenyança de la lectura i escriptura segons indicacions de Teberosky i Ferreiro

Els infants d'educació infantil ja arriben a l'escola tenint alguna idea sobre la lectura, l'escriptura, el valor de les lletres. A partir dels seus noms i els dels companys van ampliant el seu coneixement.

Quan comencen imiten l'acte d'escriure fent gargots, a poc a poc aquests es convertiran en pseudolletres i aquestes en lletres. És a dir, van evolucionant cap a l'escriptura alfabètica i convencional passant per diferents fases: indiferenciades, blocs, diferenciades, sil·làbic no convencional, sil·làbic convencional, sil·làbic alfabètic i alfabètic. Es comença per l'escriptura i la interpretació de «noms». No és un mètode, cada nin/a aprèn al seu ritme. La idea és proposar activitats significatives i funcionals, que tinguin a veure amb la vida quotidiana i social. Els materials emprats estan extrets de la vida social: rètols, cartells, publicitat, cartes, diaris, revistes, contes, llibres de consulta... Això permet que hi hagi diàleg, intercanvi d'informació, correcció entre ells i entre ells i el/la mestre/a, ajudar-se els uns als altres i a poc a poc millorar les produccions. Aquesta idea preval durant tota l'escolaritat.

El pas d'infantil a primària

El cicle d'educació infantil està totalment integrat dins el centre i participa en totes les activitats comunes dels programes esmentats anteriorment. La línia educativa es coordina a través de reunions amb el primer cicle i en reunions d'àrees a nivell de centre.

Quan passen al primer cicle de primària se segueix mantenint la mateixa manera de treballar les àrees instrumentals.

Emissora de ràdio

Existeix a l'escola una emissora de ràdio. El seu objectiu, preferentment, és motivar els infants a parlar en català d'una manera dinàmica i divertida. Els encarregats de preparar el guió dels programes són els alumnes de sisè juntament amb el/la mestre/a de llengua catalana i el de compensació lingüística. De la part tècnica se'n fan càrrec també els alumnes de manera rotativa amb l'ajuda de la mestra de música. Al tercer trimestre comencen a participar-hi els alumnes de cinquè per poder prendre el relleu el pròxim curs.

Cada setmana un grup és el responsable dels dos programes, un per a educació infantil i primer cicle de primària i un per al segon i tercer cicle. S'emeten un dia a la setmana.

Hi participen tots els nins i les nines de la classe i els nouvinguts i infants amb dificultats se senten molt motivats i els altres els ajuden prenent-se molt seriosament el seu paper.

Els programes compten amb un contingut variat: entrevistes, música, notícies, participació de nins i nines dels altres cursos explicant els projectes que fan, cantant, contant el viatge o l'acampada que han realitzat, concursos...

Tots els alumnes del centre poden deixar suggeriments i respostes a les preguntes que formulen dins una bústia que hi ha a l'entrada de l'escola.

Revista

Durant el curs s'elabora una revista que recull col·laboracions de tots els cursos i dels diferents tallers sobre les feines realitzades durant l'any.

Hi ha dos mestres responsables: el titular del taller de català del tercer cicle i un altre de rotatiu. I també col·laboren en la confecció de la revista els alumnes del tercer cicle.

Hort escolar

També es compta amb un hort escolar, del qual s'encarreguen els alumnes del segon cicle fent un projecte durant tot l'any.

Es va introduir com un recurs, d'una banda motivador i engrescador i de l'altra com a element que dóna funcionalitat als aprenentatges de diverses àrees (medi, llengua i matemàtiques). És un lloc on els infants comencen a treure explicacions i conclusions a partir de les observacions sistemàtiques i de la recollida de dades i les seves interpretacions.

A més de posar en pràctica el mètode científic, adquireixen actituds de defensa dels valors naturals i mediambientals en un context integrador en què cada un pot desenvolupar una funció, millorant la seva autoestima i a més reforçant la idea de grup per la necessària col·laboració de tots.

Biblioteca

A part de les biblioteques d'aula que hi ha a cada taller, existeix una biblioteca de centre on es pot anar a treballar i a cercar informació durant l'horari lectiu. També els horabaixes de tres a cinc és oberta perquè tots els alumnes que vulguin a partir de primer cicle puguin anar-hi a treballar. La idea de tenir una biblioteca de centre va sorgir dels mateixos alumnes, ja que així tindrien un lloc on poder treballar, cercar informació per als projectes tant a llibres com per Internet. Per a molts infants compensa la manca de recursos o d'espai a casa seva. La responsable està contractada per l'APIMA.

El centre també forma part del programa Biblioteca Escola a nivell de municipi amb l'objectiu de desenvolupar el plaer per la lectura. A partir de primer cicle s'enduen cada setmana un llibre per llegir a casa.

Informàtica i pàgina web

Aquests dos darrers anys s'ha fomentat més l'ús de les noves tecnologies, encara que ja fa anys ens vàrem acollir al projecte Atenea. És totalment necessari posar-s'hi al dia i que siguin un mitjà de comunicació i que no només s'utilitzin programes tancats o el processador de textos. Per això, durant aquest curs, tot el claustre ha realitzat un seminari al centre per aprendre a fer presentacions en PowerPoint i utilitzar d'una forma més adient Internet i poder així integrar-lo dins la dinàmica dels tallers amb els alumnes.

També ha començat a funcionar la pàgina web: <www.cpnorai.edu.es>, on es poden trobar les senyes d'identitat, els documents del centre, l'organització, informació sobre l'APIMA, els projectes que es duen a terme, les webs favorites, contes, notícies, fotos... i el fòrum.

Per exemple, els alumnes de cinquè i sisè han realitzat un viatge a Sòria i han pogut tenir contacte a través del fòrum amb els alumnes d'una escola d'aquesta província.

Artística i tecnologia

Es dona molta importància als tallers d'artística i tecnologia, ja que es considera que són matèries en els quals tots els nins/es hi poden trobar el seu propi espai per desenvolupar les seves capacitats creatives.

A l'àrea d'artística se segueix la mateixa dinàmica que als altres tallers quant a tenir molt en compte la conversa i la creativitat. Així com també treballar diferents manifestacions artístiques: dibuix, pintura, volum, ceràmica, matèria.... Fer lectura d'obres i interpretació de les mateixes, i prendre consciència de les habilitats de pensament emprades a l'hora de llegir una obra d'art. S'intenta evitar fer «treballs manuals». A l'àrea de música, a part de treballar els continguts curriculars, els alumnes també hi participen activament creant les seves pròpies produccions, amb el que suposa de creativitat, organització i conceptes musicals.

Els alumnes de cinquè i sisè assisteixen una hora per setmana al taller de tecnologia, on treballen a través dels projectes que fan aspectes curricular de coneixement del medi i matemàtiques.

Psicomotricitat i educació física

També en aquestes àrees s'opta per una continuïtat de la manera de fer feina que s'ha explicat fins ara utilitzant també l'eina de la conversa.

En aquestes àrees també es procura que hi hagi un enllaç entre educació infantil i Primària. Això es duu a terme fent encara algunes sessions de psicomotricitat amb els alumnes de primer i tenint com a objectiu comú vivenciar els estats de relaxació a través del propi cos i el dels altres (massatges i ioga).

Nexes comuns a les activitats

Arribats en aquest punt, es pot dir que les activitats tenen en comú: el diàleg, propostes dels alumnes i dels mestres, la creativitat, investigació, activitats obertes, participació de tots els nins i nines, són globalitzadores. Per fer-les es fan diferents agrupacions: treball en gran grup, petit grup, parelles, individual; es proporcionen ajuda uns als altres.

Tot l'esmentat anteriorment es complementa amb:**No utilització de llibres de text**

Això permet:

- Conèixer altres maneres de fer feina.
- Conèixer diferents fonts d'informació.
- Que no sigui l'ensenyança en una sola direcció del mestre cap a l'alumne, sinó també a la inversa.
- No oferir només activitats tancades i iguals per a tots els alumnes com si el grup fos totalment homogeni, si no activitats obertes que tots els nins segons la seva capacitat puguin resoldre tenint sempre en compte que se'ls ha de fer anar més enllà.
- Que els nins puguin fer propostes de feina tant sobre el que el mestre creu que han d'aprendre com també segons els seus interessos.

A partir de tercer es tenen llibres de diferents editorials com a llibres de consulta perquè s'hi familiaritzin un poc per al moment en què hagin de fer el pas a l'ensenyança secundària.

Gestió del material, sortides i activitats

Els nins paguen una quota, inclosa la de l'APIMA i el centre gestiona tot el material que es necessita.

Això permet:

- Que sempre es tingui el material que es necessita a cada moment.
- Que no hi hagi greuges comparatius: tots tenen el mateix tipus de llapis, gomes, bolígrafs...
- Inculcar el no-consumisme.

Amb aquesta mateixa quota es paguen les sortides, acampades i activitats que es fan, a les quals poden participar tots els alumnes. Quan es tracta de fer un viatge és necessari que cada família aportï una quantitat extra.

Col·laboració famílies

L'Associació de Pares i Mares (APIMA) ha canviat bastant al llarg dels disset anys que fa que existeix el CP Norai. Abans estava formada per un grup molt familiar. A part dels canvis naturals perquè han deixat de ser pares d'alumnes de l'escola, hi ha hagut altres canvis socials, estan més implicats amb la feina, el ritme de vida que ens influeix a tots, molta de gent que ha arribat de fora. Tot això fa que costi molt que assisteixin a les convocatòries i que col·laborin quan se'ls requereix. Malgrat això sempre hi ha un grupet al qual s'estan integrant pares i mares nous amb el qual s'han pogut mantenir certes tradicions gràcies a la seva dedicació: la fireta de Sant Martí, el sopar de fi de curs per a tota la comunitat... S'han iniciat activitats de formació: escola de pares, cursos de cuina. Aquest curs ha començat a haver-hi un representant o dos per curs per dinamitzar propostes dels pares i mares.

Valoració del projecte

La reflexió continuada sobre resultats i processos ha servit per constatar un conjunt de trets que podem qualificar de punts febles (problemàtica) i de punts forts (valoració positiva per part de la comunitat educativa). Tot seguit els resumim:

Problemàtica:

- **Suports:** S'ha d'argumentar sovint per què ho fem així, reflexionar sobre la manera com els fem, perquè no tots ho entenem igual. Ha de quedar establert el que entenem per fer suport.
- **Pares:** Moltes vegades no entenen la nostra manera de fer feina. És molt diferent de la manera com varen aprendre ells. Ens hem vist obligats moltes vegades a defensar (raonadament) aquesta línia i a demanar un vot de confiança. Temen que a la transició a l'educació secundària (institut) tinguin un nivell més baix que els altres.
- **Les comparacions amb els altres centres:** A vegades, les famílies confien més en altres centres educatius que, a parer seu, responen més a la imatge preconcebuda que en tenen.
- **Identificació del professorat amb el projecte:** Hi ha mestres que no arriben a integrar-s'hi perquè el sistema de treball per tallers els resulta estrany, ja que estan molt acostumats a altres maneres de fer més habituals i els costa canviar. Resultaria imprescindible el coneixement del projecte educatiu previ a la incorporació al centre.
- **Reflexió sobre el mateix procés:** Manca de temps per reflexionar, sovint per raons d'excés de burocràcia.
- **Implicació de les famílies:** La cooperació dels pares i les mares, que en un plantejament com el descrit resulta imprescindible, no és probablement suficient (tampoc no sol ser-ho en centres amb projectes més estàndard).
- **Hàbits d'estudi i de treball a casa:** No s'assoleixen amb la dimensió que caldria (relació amb l'apartat anterior).
- **Mobilitat escolar:** Les incorporacions tardanes són un entrebanc.

Aspectes positius:

- **Accés a l'ESO:** En accedir a l'institut, que n'és el receptor majoritari, no presenten més problemes que els altres alumnes del municipi a nivell acadèmic i, a més, són molt autònoms, creatius, organitzen molt bé els seus treballs i es veuen els fruits de les hores que han estat dialogant i argumentant.
- **Avaluació de la Conselleria d'Educació:** L'any 1996 es va realitzar una avaluació externa i els resultats varen ser equiparables als dels altres centres.
- **Identificació del professorat amb el projecte:** Molts de mestres s'integren molt bé a la dinàmica del centre, entenen el que es vol aconseguir i fan aportacions molt valuoses. Els «antics», promotors, en els orígens, del projecte, malgrat el cansament, els problemes... mantenen encara la il·lusió per continuar.
- **Suport de les famílies:** La col·laboració dels pares i la seva confiança, que també es donen, resulten un incentiu per a la continuïtat.
- **La diversitat de l'alumnat:** És un factor enriquidor, tant per als alumnes com per al professorat.

BIBLIOGRAFIA

HERNÁNDEZ, F. (1997). *Cultura visual y educación*. Sevilla: Kikiriki Cooperación Educativa.

LIPMAN, M.; SHARP, A. M.; OSCANIAN, F. S. (1991). *Filosofia a l'escola*. Eumo/IREF.

MENÉNDEZ, M.; TOMÁS, M.; TROBAT, C. (1992). «Experiencia del Col·legi Públic Norai». A: *La Integración con Necesidades Educativas Especiales. Experiencias en el Ciclo Superior de EGB*. Ministerio de Educación y Ciencia.

SOLÉ, I. (1992). *Estratègies de lectura*. Graó/ICE.

TEBEROSKY, A. (1982). «Construcción de escrituras a través de la interacción grupal». A: FERREIRO, E.; GÓMEZ PALACIOS, M. (comp.). *Nuevas perspectivas sobre los procesos de lectura y escritura*. Mèxic: Siglo XXI.

TEBEROSKY, A. (1987). *Psicopedagogia del llenguatge escrit*. Barcelona: Publicacions de l'IME.